

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ”
(для магістрів)

МАУП

Київ 2004

Підготовлено кандидатом педагогічних наук, доцентом *Г. В. Федоровим*

Затверджено на засіданні кафедри екології і педагогіки
(протокол № 1 від 30.09.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Федоров Г. В. Навчальна програма дисципліни “Менеджмент освіти”
(для магістрів). — К.: МАУП, 2004. — 20 с.

Навчальна програма дисципліни містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Менеджмент освіти”, питання для самоконтролю заліків або іспитів, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму навчальної дисципліни “Менеджмент освіти” розроблено з урахуванням сучасних тенденцій в умовах формування нових соціально-економічних відносин у суспільстві. Навчально-тематичний план базується на підставі системного погляду на управління освітою. Тому методологічного значення набувають такі питання, як основи теорії систем, управління освітою, як цілісна система тощо. Управлінська діяльність закладів та установ освіти розглядається з погляду директивних і нормативних документів, що розроблені та прийняті за період реформування суспільства та освіти.

У навчально-методичному плані враховуються основні рівні управління освітою: від Міністерства освіти і науки до районного відділу і внутрішньозакладного управління, а також різноманітність закладів та установ освіти України – від дошкільного до вищого навчального закладу. Змістовно навчально-тематичний план спрямований на здобуття слухачами та студентами знань у галузі управління освітою та формування уявлення про основні тенденції щодо перспектив розвитку освіти та підвищення ефективності управлінської діяльності установ і закладів освіти.

Навчально-тематичним планом передбачено різні форми занять, а саме: лекції, консультації, практичні та семінарські заняття, тематичні дискусії, “круглі столи”. Але будь-які форми занять мають орієнтовний характер, і викладач, відповідно до умов, характеру навчання, а також побажань слухачів і студентів, має право (за погодженням з деканатом) визначати форму занять самостійно. Теми навчально-тематичного плану теми занять мають пріоритетне значення і передбачають аудиторне засвоєння. Однак викладач має право самостійно вирішувати, яку тематику обрати на 12 годин аудиторних занять із загального кредиту (54 год.), а які теми дати для самостійного вивчення.

Можливість планування тематики, форм і кількості годин під час викладання навчальної дисципліни дає змогу викладачеві системно бачити весь зміст матеріалу і сприяє підвищенню якості навчального процесу.

Зміст навчання, визначений у навчально-тематичному плані, конкретизується у програмах відповідного посібника. Ґрунтовне засвоєння програмних питань, сформованих у певній логіці та послідовності, допомагають слухачам і студентам зрозуміти системний характер управління освітою в країні. Для поглибленого засвоєння матеріалу пропонуються теми курсових і дипломних робіт, а також питання для самоконтролю, заліків або іспитів.

До програми додається список нормативних документів та літературних джерел, вивчення яких сприяє поглибленому розумінню тенденцій в управлінні освітою, а також самостійній роботі над проблемами управлінської діяльності.

Мета дисципліни: дати знання, сформувати уміння практичного управління конкретними закладами та установами освіти.

Основні завдання:

- сформувати поняття про освіту в Україні як цілісну систему;
- показати ієрархію основних рівнів управління освітою, визначити їх основні характерні ознаки;
- ознайомити з основними положеннями директивних і нормативних документів, що регламентують діяльність органів управління освітою;
- дати поняття щодо основних типів навчальних закладів (середніх загальноосвітніх, вищих);
- показати особливості управління освітою в умовах соціально-економічних перетворень у країні;
- визначити разом зі студентами основні напрями поліпшення управління освітою.

Під час навчання студент повинен оволодіти *знаннями* щодо:

- поняття про систему, основні види і типи систем, їх властивості та ознаки, класифікації;
- поняття про соціальну систему, види соціальних систем; “системи” і “системний підхід”;
- поняття “управління”, основної мети та завдання управління;
- функції управління;
- основних компонентів системи “управління освітою”;

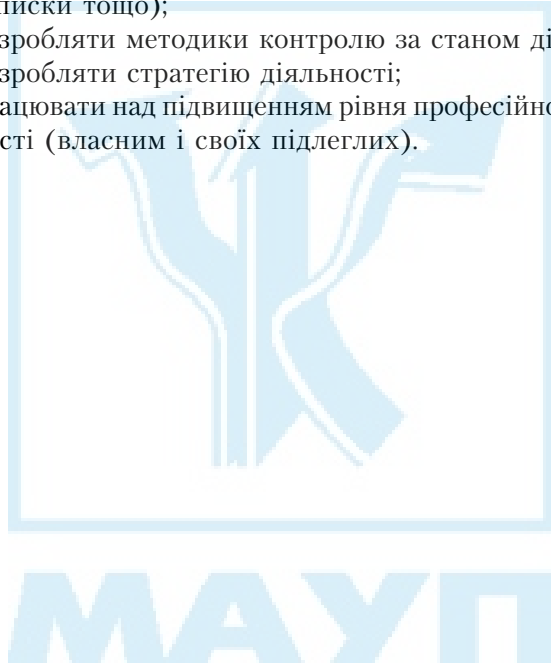
- мети, завдання та основних напрямів Міністерства освіти і науки;
- змісту і структури управлінської діяльності обласного управління освітою;
- основних завдань та змісту діяльності районного (міського) відділу освіти;
- сутності, основних положень основних директивних і нормативних документів, що регламентують діяльність органів управління освітою;
- основних типів навчальних закладів, що дають середню освіту, їх ознаки;
- шляхів формування та оптимізації мережі освітніх закладів, що дають середню освіту;
- середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів нових типів;
- поняття “освітній заклад нового типу”, “освітній заклад нової формації”;
- особливості створення та функціонування ліцеїв, гімназій, колегіумів, навчально-виховних комплексів, приватних шкіл тощо;
- специфіки управління середнім загальноосвітнім навчально-виховним закладом нового типу;
- основних типів вищих навчальних закладів;
- вимог до діяльності вищих навчальних закладів нових типів;
- акредитації вищих навчальних закладів;
- нормативної бази створення та функціонування навчально-виховного закладу;
- визначення змісту навчальної діяльності закладу освіти;
- особливості діяльності дошкільних, позашкільних та професійно-технічних закладів освіти;
- концептуальних засад діяльності закладу та закладів освіти;
- основних функцій концепції;
- змісту та структури концепції як ідеологічної бази діяльності закладу (установи) освіти;

- основних компонентів системи управління навчальним закладом, їх характеристики;
- системного підходу як методу аналізу та моделювання навчального закладу;
- змісту та методики планування діяльності закладу та установи освіти;
- основних підходів до планування діяльності відділу освіти;
- сутності поняття “розподіл службових повноважень” у системі освіти;
- основних принципів розподілу службових повноважень;
- понять “критерій”, “стандарт”, “еталон”;
- основних показників оцінки діяльності закладів та установ освіти;
- понять про програмно-цільовий підхід до управління розвитком навчального закладу;
- контролю як функції управління освітнім закладом та установою;
- шляхів підвищення ефективності контрольно-аналітичної діяльності в освіті;
- змісту та структури професійної компетентності педагогічних і керівних кадрів освіти;
- особливостей підготовки менеджера освіти;
- основних напрямів поліпшення управління освітою;

уміти:

- прогнозувати діяльність закладу, установи;
- моделювати процеси створення та функціонування навчального закладу;
- підготувати до ліцензування заклад освіти;
- підготувати до атестації та акредитації заклад освіти;
- визначати мету, завдання діяльності закладу, установи;
- визначати зміст і структуру діяльності закладу, установи;
- розподілити службові повноваження між працівниками закладу, установи;
- підготувати статут, положення закладу, установи;
- планувати роботу закладу, установи;

- розробляти критерії оцінки діяльності закладу, установи, групи, працівника тощо;
- розробляти нормативні, розпоряджувальні акти;
- використовувати системний підхід при аналізі та моделюванні діяльності;
- складати програму проведення нарад, рад, колегій тощо;
- ефективно організовувати роботу підлеглих;
- використовувати наукові методи аналізу;
- складати аналітичні документи (довідки, акти, службові записки тощо);
- розробляти методики контролю за станом діяльності;
- розробляти стратегію діяльності;
- працювати над підвищенням рівня професійної компетентності (власним і своїх підлеглих).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ”

№ пор.	Назва теми
1	Поняття про основні теорії систем
2	Управління освітою як цілісна система
3	Основні рівні управління освітою
4	Директивні та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління освітою
5	Основні типи навчальних закладів середньої освіти
6	Середні загальноосвітні навчально-виховні заклади нових типів
7	Основні типи вищих навчальних закладів, особливості їх діяльності
8	Науково-методичне та нормативне забезпечення діяльності навчально-виховного закладу
9	Особливості діяльності дошкільних, позашкільних і професійно-технічних закладів освіти
10	Концептуальні засади діяльності закладу та установи освіти
11	Системний підхід до управління навчальним закладом
12	Система планування роботи школи в умовах інноваційної діяльності
13	Сучасні підходи та організація планування діяльності відділу освіти
14	Принципові основи розподілу службових повноважень у системі освіти
15	Проблеми визначення критеріїв оцінювання управлінської діяльності закладів та установ освіти
16	Програмно-цільовий підхід до управління розвитком навчального закладу
17	Підвищення ефективності контрольно-аналітичної діяльності закладів та установ освіти
18	Зміст і структура професійної компетентності педагогічних і керівних кадрів освіти
19	Основні напрями поліпшення управління освітою

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ”

Тема 1. Поняття про основні теорії систем

Теорія систем як наукова галузь. Визначення понять “система”, “управління”.

Основні види і типи систем. Властивості та ознаки систем. Класифікації систем. Взаємовідношення системи і середовища. Поняття про соціальну систему. Види соціальних систем. Соціально-політична, соціально-економічна, соціально-духовна системи. Основні ознаки соціально-духовної системи.

Література [17; 18; 25; 27]

Тема 2. Управління освітою як цілісна система

Основна мета управління. Функції управління. Цілепокладання, організація, контроль, аналіз, регулювання, координація, корекція. Основні компоненти системи “управління освітою”, їх ознаки. Прогнозування освіти, визначення змісту, організаційні форми, контролююча функція в управлінні освітою. Структура управління освітою.

Література [18; 19; 33; 25; 27]

Тема 3. Основні рівні управління освітою

Мета, завдання, основні напрями діяльності Міністерства науки і освіти. Зміст і структура управлінської діяльності обласного управління освітою. Основні завдання та зміст діяльності районного (міського) відділу освіти. Розподіл управлінської компетенції між Міністерством освіти і науки, обласним управлінням освіти, районним (міським) відділом освіти.

Література [1; 2; 4; 6; 7; 10; 12; 13]

Тема 4. Директивні та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління освітою

Зміст і структура Положення про Міністерство освіти і науки України. Зміст, структура Типового положення про управління освіти обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Характеристика Типового положення про відділ освіти районної, районної у містах Києві та Севастополі міських державних адміністрацій. Розгляд положень щодо дошкільного вихов-

ного закладу України, середнього загальноосвітнього, професійного навчально-виховних закладів. Основні положення Закону України “Про середню загальну освіту” щодо управління освітою.

Література [9; 11–15]

Тема 5. Основні типи середніх навчальних закладів освіти

Загальна характеристика Закону України “Про середню загальну освіту”. Визначення основних типів середніх навчальних закладів освіти, особливості їх діяльності. Проблеми формування та оптимізації мережі середніх освітніх закладів.

Література [1; 2; 5; 6]

Тема 6. Середні загальноосвітні навчально-виховні заклади нових типів

Поняття “освітній заклад нового типу”, “освітній заклад нової формації”. Становлення ліцеїв, гімназій в історичному контексті. Середні загальноосвітні навчально-виховні заклади для обдарованих і здібних дітей. Особливості створення та діяльності ліцеїв, гімназій, колегіуму, приватної школи, навчально-виховного комплексу тощо. Умови створення закладу нового типу. Специфіка управління закладом нового типу.

Література [6; 7; 13; 14]

Тема 7. Основні типи вищих навчальних закладів, особливості їх діяльності

Система вищих навчальних закладів II–IV рівнів акредитації. Вимоги до діяльності вищих навчальних закладів різних типів. Питання акредитації вищих навчальних закладів. Умови відкриття вищих навчальних закладів. Вимоги до кваліфікаційних рівнів підготовки випускника вищого навчального закладу.

Література [1; 2; 6; 7; 10; 16]

Тема 8. Науково-методичне та нормативне забезпечення діяльності навчально-виховного закладу

Нормативна база створення та функціонування навчально-виховного закладу. Основні директивні документи. Вимоги до розробки змісту та структури статуту освітнього закладу. Правила внутрішнього розпорядку освітнього закладу. Основні накази. Плани роботи закладу. Визначення стратегії діяльності закладу. Навчальні плани і програми. Посібники, методичні рекомендації. Дидактичне обладнання.

Література [6; 14; 20; 37–39]

Тема 9. Особливості діяльності дошкільних, позашкільних і професійно-технічних закладів освіти

Основні завдання та напрями діяльності дошкільних установ в умовах соціально-економічних перетворень. Зміст і організація позашкільних закладів освіти. Діяльність професійно-технічних закладів в умовах реформування освіти.

Література [13; 15]

Тема 10. Концептуальні засади діяльності закладу та установи освіти

Поняття про “концепцію”. Концепція як ідеологічна база діяльності закладу (установи) освіти. Основні функції концепції: методологічна, теоретична, нормативна, методико-технічна; їх сутність та засоби реалізації. Орієнтовна структура концепції.

Література [1; 17; 22; 25; 27; 33; 44]

Тема 11. Системний підхід до управління навчальним закладом

Управління навчальним закладом як цілісна педагогічна система. Основні компоненти системи управління навчальним закладом, їх характеристика. Поняття “системний підхід”. Системний підхід як метод аналізу та моделювання діяльності навчального закладу.

Література [18; 19; 27; 28; 31; 34; 38]

Тема 12. Система планування роботи школи в умовах інноваційної діяльності

Планування як цільова функція в системі внутрішньошкільного управління. Основні підходи до планування роботою школи: аспектний, функціональний, програмно-цільовий, змішаний. Зміст плану роботи школи. Орієнтовна структура плану. Графічні форми планів. Методика планування роботи школи.

Література [17; 19; 24; 27; 39; 42; 47]

Тема 13. Сучасні підходи та організація планування діяльності відділу освіти

План роботи відділу освіти як змістовна основа його діяльності. Основні підходи до планування діяльності. Основні функції та принципи діяльності. Функціональний підхід як відображення управлінської діяльності відділу освіти. Програмно-цільовий підхід до планування роботи. Зміст плану роботи. Методика планування роботи. Основні форми планів роботи.

Література [21–23; 28; 30; 41; 43]

Тема 14. Принципові основи розподілу службових повноважень у системі освіти

Сутність поняття “розподіл службових повноважень”, основні принципи їх розподілу. Принципи інтегративності, системності, наступності, конкретності, програмності та їх сутність. Розподіл службових повноважень “за вертикаллю”. Основні повноваження Міністерства освіти і науки, обласного управління освітою, районного (міського) відділу освіти. Розподіл службових повноважень між закладами та установами освіти в регіоні.

Література [27–29; 36; 47]

Тема 15. Проблеми визначення критеріїв оцінювання управлінської діяльності закладів та установ освіти

Поняття “критерій”, “стандарт”, “еталон”. Методика визначення критеріїв оцінювання діяльності закладу освіти. Основні показники оцінювання діяльності закладу освіти. Розрахунки

визначення ефективності діяльності. Особливості визначення критеріїв щодо ефективності управлінської діяльності закладів та установ освіти.

Література [7; 8; 22; 31; 38; 44; 47]

Тема 16. Програмно-цільовий підхід до управління розвитком навчального закладу

Поняття про програмно-цільовий підхід. Основні актуальні програми, їх зміст і структура. Методика розробки програм. Планування роботи проблемних груп. Місце програми у циклограмі управлінської діяльності відділу освіти. Взаємозв'язок програм відділу освіти і закладів освіти. Програмно-цільовий підхід як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності відділу освіти і освітніх закладів.

Література [17; 25; 28]

Тема 17. Підвищення ефективності контрольної-аналітичної діяльності закладів та установ освіти

Місце контролю та аналізу в системі функцій управління відділу та закладів освіти. Контроль як функція, що забезпечує отримання зворотної інформації про об'єкт управління. Особливості аналітичної діяльності закладів та установ освіти. Методика розробки програм контрольної-аналітичної діяльності закладів та установ освіти. Напрями підвищення ефективності контрольної-аналітичної діяльності в освіті.

Література [31; 32; 37; 38; 43]

Тема 18. Зміст і структура професійної компетентності педагогічних і керівних кадрів освіти

Поняття “компетенція” та “професійна компетентність”. Основні професійні знання педагога. Гносеологічна парадигма професійних знань педагогічного працівника. Зміст професійної компетентності педагога. Поняття “менеджер освіти”. Особливості підготовки менеджера освіти. Зміст і структура професій-

ної компетентності керівника освіти. Основні проблеми підвищення ефективності підготовки керівних кадрів освіти.

Література [2; 6; 7; 16; 20; 36; 47]

Тема 19. Основні напрями поліпшення управління освітою

Концептуальний підхід до управління освітою як фактор поліпшення управління освітою. Оптимізація мережі освітніх закладів, її сутність. Критеріальні основи управління освітою. Кваліфікований підхід до оцінювання результативності управлінської діяльності. Комп'ютеризація управління освітою, її основні напрями. Підготовка, підвищення кваліфікації та атестація керівних кадрів освіти. Підвищення ефективності атестації закладів та установ освіти. Приведення діяльності органів управління освітою у відповідність до принципів системності та демократизації.

Література [1; 2; 7; 16; 22; 28; 29; 38; 44]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ, ЗАЛІКІВ АБО ІСПИТІВ

1. Визначити поняття “система”.
2. Чим відрізняються поняття “система” і “системний підхід”?
3. Довести, що управління є цілісною системою.
4. Дати визначення основним функціям управління.
5. Назвати провідні повноваження різних функцій управління.
6. Основні директивні та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління освітою, їх основні положення, структура.
7. Основні типи навчальних закладів, що дають середню освіту.
8. Середні загальноосвітні навчально-виховні заклади нових типів.
9. Характерні ознаки ліцею, гімназії, авторської школи, навчально-виховного комплексу, приватної школи тощо.
10. Основні типи вищих навчальних закладів, особливості їх діяльності.
11. Що є складовими компонентами системи науково-методичного та нормативного забезпечення діяльності навчально-виховного закладу?

12. Дати визначення поняття “концепція”.
13. Сукупність системного підходу до управління навчальним закладом.
14. Сутність понять “ліцензування”, “акредитація”, “атестація”.
15. Сучасні підходи до організації планування діяльності закладу, установи освіти.
16. Принципи розподілу службових повноважень у системі освіти.
17. Поняття “критерій”.
18. Основні показники оцінки діяльності закладу освіти.
19. Орієнтовні критерії оцінки управлінської діяльності закладу освіти.
20. Вимоги до розробки програми контрольно-аналітичної діяльності закладів та установ освіти.
21. Основні структурні компоненти професійної компетентності педагогічних і керівних кадрів освіти.
22. Основні напрями поліпшення управління освітою.
23. Визначення поняття системи управління; основні компоненти, їх характеристика.
24. Зміст і структура Положення про Міністерство освіти і науки України.
25. Характеристика Положення про державний вищий заклад освіти.
26. Зміст Типового положення про управління освіти обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.
27. Основні завдання та напрями діяльності районних відділів освіти відповідно до Типового положення про відділ освіти районної, районної у містах Києві та Севастополі міських державних адміністрацій.
28. Зміст Положення про дошкільний виховний заклад України.
29. Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад, його зміст і структура.
30. Зміст і структура Положення про професійний навчально-виховний заклад України.
31. Порядок створення, реорганізації та ліквідації навчально-виховних закладів.

32. Порядок ліцензування, атестації та акредитації закладів освіти.
33. Структура та основні положення Закону України “Про середню загальну освіту”.
34. Основні типи середніх загальноосвітніх закладів нової форми, їх особливості.
35. Основні критерії оцінки управлінської діяльності середньої загальноосвітньої школи.
36. Вимоги до розробки концепції щодо закладу та установи освіти.
37. Основні типи вищих навчальних закладів, особливості їх діяльності.
38. Система нормативного і науково-методичного забезпечення діяльності освітнього закладу, її характеристика.
39. Сучасні підходи до планування закладу та установи освіти.
40. Принципи розподілу службових повноважень у закладі освіти, їх характеристика.
41. Сутність програмно-цільового підходу в управлінні закладом освіти.
42. Сутність наукового підходу в контрольно-аналітичній діяльності закладу освіти.
43. Зміст і структура професійної компетентності педагога.
44. Поняття “компетенція”, “професійна компетентність”.
45. Зміст професійної компетентності керівника освіти.
46. Шляхи поліпшення управління освітою.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція України*. — К.: Феміна, 1996. — 64 с.
2. *Закон України “Про освіту” від 23.03.96*. — К.: Генеза, 1996 р. — 36 с.
3. *Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.97 // Віче*. — 1997. — № 6. — С. 3–75.
4. *Закон України “Про державну службу”*.
5. *Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 27.05.97*.
6. *Закон України “Про загальну середню освіту”*.

7. *Про порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів*: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.94 № 228.
8. *Про ліцензування, атестацію та акредитацію закладів освіти*: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.96 № 200.
9. *Положення про Міністерство освіти України*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 08.07.92 № 384.
10. *Положення про державний вищий навчальний заклад освіти*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.06.93 № 161.
11. *Типове положення про управління освіти обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.96 № 327.
12. *Типове положення про відділ освіти районної, районної у м. Києві та м. Севастополі міських державних адміністрацій*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.99 № 347.
13. *Положення про дошкільний виховний заклад України*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.93 № 688.
14. *Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.93 № 660.
15. *Положення про професійний навчально-виховний заклад України*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.93 № 713.
16. *Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття)*: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.93 № 869. — К.: Райдуга, 1994. — 61 с.

Додаткова

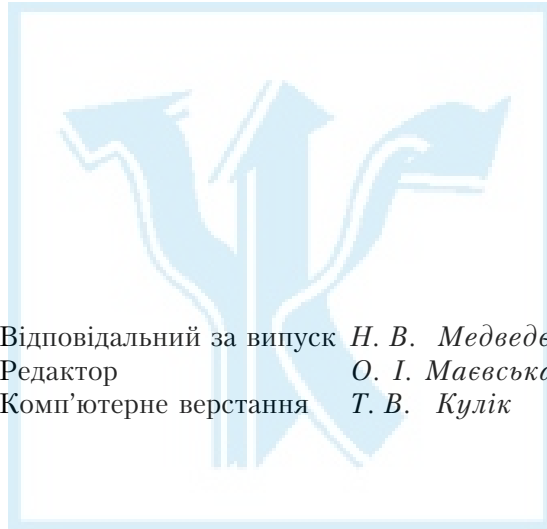
17. *Афанасьев В. Г.* Системность и общество. — М.: Политиздат, 1980. — 368 с.
18. *Афанасьев В. Г.* Общество: системность, познание и управление. — М., 1981. — с. 18
19. *Бачило И. Л.* Функции органов управления. — М.: Юрид. лит. 1976. — с. 39.

20. *Болюбаш Я. Я.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. — К.: ВВП “Колитас”, 1997. — 64 с.
21. *Березняк Е. С.* Важнейшее звено управления школой. — К.: Рад. шк., 1981. — 151 с.
22. *Березняк Е. С.* Реалізація принципу демократизації в управлінській діяльності директора школи: Метод. посіб. для керівників шкіл. — К., 1996. — 61 с.
23. *Володин О.* Совершенствовать деятельность отдела народного образования // Нар. образование. — 1979. — № 4. — С. 17–20.
24. *Вопросы школьного управления* / Под ред. Н. С. Сунцова. — М., 1977. — 132 с.
25. *Гаєвський Б. А.* Основи науки управління. — К., 1997. — с. 10.
26. *Гаспарян Ж. М.* Районное звено народного образования: Действенность и эффективность // Сов. педагогика. — 1986. — № 9. — С. 22–26.
27. *Гвишиани Д. М.* Организация и управление. — 2-е изд., доп. — М.: Наука, 1972. — 536 с.
28. *Дарманський М. М.* Соціально-педагогічні основи управління освітою в регіоні. — Хмельницький: Поділля, 1996. — 383 с.
29. *Зайченко О. І.* Наукові засади реформування управлінської діяльності районного відділу освіти в сучасних умовах: Дис. ... канд. пед. наук. — К., 1998.
30. *Караклина С. Э.* Планирование работы отдела народного образования // Матер. конф. по вопросам совершенствования форм и методов работы отделов народного образования. — М.: Педагогика, 1978. — С. 79–84.
31. *Конаржевский Ю. А.* Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса как фактор повышения эффективности управления общеобразовательной школой: Дис. ... д-ра пед. наук. — Челябинск, 1980.
32. *Конаржевский Ю. А.* Проблемы управления школой в современных условиях // Сов. педагогика. — 1977. — № 9. — С. 21–27.
33. *Кондаков М. И.* Теоретические основы школоведения. — М.: Педагогика, 1982. — 192 с.
34. *Колтаков В. М.* Методы управления. — К., 1997. — 158 с.
35. *Корнизяка М. Я.* Районо и школа. — К.: Рад. шк., 1988. — 126 с.

36. *Маслов В. І., Шаркунова В. В.* Принципи менеджменту в установах освіти // Освіта і управління. — 1997. — № 1. — С. 77–84.
37. *Островерхова Н. М., Даниленко Л. І.* Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект. — К.: Школяр, 1995. — 301 с.
38. *Пикельная В. С.* Теоретические основы управления (школоведческий аспект): Метод. пособие. — М.: Высш. шк., 1990. — 176 с.
39. *Планування та облік роботи загальноосвітньої школи:* Інструктивно-методичний лист Міносвіти УРСР // Основні документи про школу / Упоряд. Є. С. Березняк. — К.: Рад. шк., 1982. — С. 80–102.
40. *Подобед В. И.* Оптимизация управленческой деятельности областного отдела народного образования: Дис. ... канд. пед. наук. — Л., 1981. — 187 с.
41. *Сурмило Г. И.* Руководство школами района. — К.: Рад. шк., 1983. — 78 с.
42. *Татьянченко В. С.* Директору школы о планировании. — Челябинск, 1974. — 55 с.
43. *Управление народным образованием в районе (городе):* Пособие для работников рай(гор)оно / Под ред. М. И. Кондакова, М. П. Портнова, П. В. Худоминского. — М.: Просвещение, 1981. — 192 с.
44. *Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української державності:* Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (28–30 жовтня 1998 р.). — К.: 1998. — 336 с.
45. *Фоменко М. В.* Планування роботи відділів народної освіти. Інструктивний лист // Зб. наказів та інструкцій Міносвіти УРСР. Липень 1979. — № 13. — К.: Рад. шк., — С. 9–21.
46. *Штыкало Ф. Е.* Работа отделов народного образования по управлению школами. — М.: Педагогика, 1981. — 208 с.
47. *Щёкин Г. В.* Теория социального управления. — К., 1996. — 408 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Менеджмент освіти”	8
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Менеджмент освіти”	8
Питання для самоконтролю, заліків або іспитів	14
Список рекомендованої літератури	16

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП
Зам. № ВКЦ-1886

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП